

**Wymagania na poszczególne oceny do programu nauczania „Edukacja obywatelska” edukacji obywatelskiej dla klasy 2 szkoły branżowej I stopnia
– zakres podstawowy.**

Poniższy zestaw wymagań edukacyjnych na poszczególne oceny uwzględnia planowane osiągnięcia ucznia w zakresie wiedzy i umiejętności zawarte w rozkładzie materiału i planie wynikowym zintegrowanym z serią Edukacja obywatelska. Nauczyciel może wykorzystać przedstawiony podział wymagań w swojej pracy dydaktycznej lub zmodyfikować go tak, by w pełni odpowiadał on specyfice klasy i indywidualnym możliwościom uczniów, z którymi pracuje. Nauczyciel w swojej pracy dostosowuje wymagania do potrzeb uczniów posiadających opinię z PPP, zgodnie z jej zaleceniami.

Temat lekcji	Wymagania na poszczególne oceny				
	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
Nasze ważne wspólnoty.	• tylko częściowo spełnia wymagania konieczne lub osiąga to przy znacznej pomocy nauczyciela: - posługując się diagramem (podr. str. 7) identyfikuje elementy tworzące państwo, - wyjaśnia czym jest patriotyzm, - podaje przykłady postaw obywatelskich.	– identyfikuje elementy tworzące państwo, - wyjaśnia czym jest patriotyzm, - podaje przykłady postaw obywatelskich.	– posługując się diagramem (podr. str. 8) wskazuje różne formy troski o Ojczyznę, - porównuje przykłady postaw obywatelskich w przeszłości i obecnie, - podaje przykład patriotyzmu ekonomicznego.	– na wybranych przykładach wskazuje przykłady identyfikacji z Ojczyzną, - wskazuje sposoby uzyskania obywatelstwa, - określa istotne cechy dla wspólnoty narodowej.	– spełnia wymagania dopełniające, a ponadto rozwija własne zainteresowania dotyczące edukacji obywatelskiej i potrafi je zaprezentować.
My wobec innych.	• tylko częściowo spełnia wymagania konieczne lub osiąga to przy znacznej pomocy nauczyciela: - posługując się diagramem (podr. str. 12) wymienia elementy postawy, - podaje przykłady stereotypów, - identyfikuje przejawy uprzedzeń i ksenofobii.	- wymienia elementy postawy, - podaje przykłady stereotypów, - identyfikuje przejawy uprzedzeń i ksenofobii.	- określa istotę podziału „my” i „oni”, - podaje przykłady mowy nienawiści, - ocenia wybrane przejawy ksenofobii, stereotypów, uprzedzeń i dyskryminacji.	- analizuje „piramidę nienawiści”, - odwołuje się do wybranych przykładów, wskazuje, jak należy reagować na postawy ksenofobii, stereotypów, uprzedzeń i dyskryminacji.	– spełnia wymagania dopełniające, a ponadto rozwija własne zainteresowania dotyczące edukacji obywatelskiej i potrafi je zaprezentować. – spełnia wymagania dopełniające, a ponadto rozwija własne zainteresowania dotyczące edukacji obywatelskiej i potrafi je zaprezentować.
Jak zachować się w grupie?	• tylko częściowo spełnia wymagania konieczne lub	- podaje przykłady zachowań, które budują	- określa zasady, które sprzyjają współdziałaniu w grupie,	- posługując się wykresem (podr. str.18), analizuje ranking	– spełnia wymagania dopełniające, a ponadto

	osiąga to przy znacznej pomocy nauczyciela: - podaje przykłady zachowań, które budują zaufanie, - identyfikuje przykłady działań zespołowych, - posługując się tabelą (pod. str. 19), podaje przykłady różnic pokoleniowych.	zaufanie, - identyfikuje przykłady działań zespołowych, - podaje przykłady różnic pokoleniowych.	- wskazuje metody rozwiązywania konfliktów, - wyjaśnia różnicę między arbitrażem a mediacją.	zaufania wg zawodów w Polsce, - odróżnia konflikty konstruktywne i destruktywne, - wyjaśnia, dlaczego zaufanie należy do podstaw życia społecznego.	rozwija własne zainteresowania dotyczące edukacji obywatelskiej i potrafi je zaprezentować.
Polacy między jednością a podziałami.	• tylko częściowo spełnia wymagania konieczne lub osiąga to przy znacznej pomocy nauczyciela: - wymienia przykładowe czynniki łączące i dzielące współczesne społeczeństwo polskie, - posługuje się wykresami kołowymi (podr. str. 23), określa kierunki zmian w strukturach ludności Polski na początku XXI w.	- wymienia przykładowe czynniki łączące i dzielące współczesne społeczeństwo polskie, - określa kierunki zmian w strukturach ludności Polski na początku XXI w.	- odwołując się do wybranych przykładów, - wskazuje z czego możemy być dumni jako państwo i społeczeństwo, - posługując się tabelą (podr. str. 12) i odwołując się do informacji z mediów lub z własnych obserwacji, podaje przykłady wykluczenia społecznego we współczesnej Polsce.	- posługując się tabelą (podr. str. 22), analizuje czynniki łączące Polaków na początku XXI wieku, - identyfikuje przejawy podziału politycznego wśród Polaków - formułuje własną opinię dotyczącą dumy z przynależności do wspólnoty polskiej.	– spełnia wymagania dopełniające, a ponadto rozwija własne zainteresowania dotyczące edukacji obywatelskiej i potrafi je zaprezentować.
Wyzwania dla młodego pokolenia.	- identyfikuje na podstawie zebranych informacji wyzwania społeczne istotne dla młodego pokolenia, - formułuje opinię na temat możliwych działań w tym zakresie.				
Uwaga! Teorie spiskowe.	• tylko częściowo spełnia wymagania konieczne lub osiąga to przy znacznej pomocy nauczyciela: - podaje przykłady teorii spiskowych, - posługuje się diagramem (podr. str. 37), omawia wybraną teorię spiskową dotyczącą COVID-19.	- podaje przykłady teorii spiskowych, - omawia wybraną teorię spiskową dotyczącą COVID-19.	- wyjaśnia znaczenie terminów „teoria” oraz „spisek”, - wskazuje przykładowe czynniki sprzyjające upowszechnianiu teorii spiskowych.	- wyjaśnia, na czym polega zjawisko „kozła ofiarnego” - posługując się tabelą (podr. str. 38), omawia wybrane metody obrony przed teoriami spiskowymi.	– spełnia wymagania dopełniające, a ponadto rozwija własne zainteresowania dotyczące edukacji obywatelskiej i potrafi je zaprezentować.
W obronie Ojczyzny.	• tylko częściowo spełnia wymagania	- wskazuje, jaki jest zakres działań Wojsk	- posługując się diagramem (podr. str.	- identyfikuje współczesne formy	– spełnia wymagania dopełniające, a ponadto rozwija własne zainteresowania dotyczące edukacji

	konieczne lub osiąga to przy znacznej pomocy nauczyciela: - wskazuje, jaki jest zakres działań Wojsk Obrony Terytorialnej, - wyjaśnia, na czym polega pracowniczy przydział mobilizacyjny, - posługuje się diagramem (podr. str.41) rozróżnia kategorie uzyskiwane podczas kwalifikacji wojskowej.	Obrony Terytorialnej, - wyjaśnia, na czym polega pracowniczy przydział mobilizacyjny, - rozróżnia kategorie uzyskiwane podczas kwalifikacji wojskowej.	40), charakteryzuje organizację sił zbrojnych w Polsce, - wyjaśnia, na czym polega dobrowolna służba wojskowa, - rozróżnia świadczenia osobiste i rzeczowe jako szczególne formy obrony Ojczyzny.	zagrożeń Ojczyzny, - odwołując się do wybranych przykładów, - określa, jaką rolę w obronie Ojczyzny mogą odgrywać organizacje społeczne.	obywatelskiej i potrafi je zaprezentować.
Jak funkcjonuje szkoła?	• tylko częściowo spełnia wymagania konieczne lub osiąga to przy znacznej pomocy nauczyciela: - wyjaśnia, czym jest statut szkoły, - wymienia przykłady praw i obowiązków ucznia.	- wyjaśnia, czym jest statut szkoły, - wymienia przykłady praw i obowiązków ucznia.	- posługując się diagramem (podr. str. 46), określa rolę statutu szkoły wśród innych dokumentów szkolnych, - posługując się m.in. tabelą (podr. str. 48), omawia wybrane prawa i obowiązki ucznia.	- posługując się diagramem (podr. str. 47), określa rolę Podstawy programowej wśród innych dokumentów szkolnych, - wskazuje, jak należy reagować w sytuacjach naruszenia reguł określonych w dokumentach szkolnych.	– spełnia wymagania dopełniające, a ponadto rozwija własne zainteresowania dotyczące edukacji obywatelskiej i potrafi je zaprezentować.
Szkoła samorządności.	• tylko częściowo spełnia wymagania konieczne lub osiąga to przy znacznej pomocy nauczyciela: - wyjaśnia, kto tworzy samorząd klasowy oraz samorząd szkolny, - podaje przykłady działalności samorządu klasowego oraz samorządu szkolnego.	- wyjaśnia, kto tworzy samorząd klasowy oraz samorząd szkolny, - podaje przykłady działalności samorządu klasowego oraz samorządu szkolnego.	- wyjaśnia zasady funkcjonowania samorządu szkolnego, - posługując się m.in. diagramem (podr. str. 50), określa, czym się różni rada szkoły od rady rodziców.	- wymienia sposoby włączania się uczniów w decydowanie o sprawach szkoły, - wskazuje przykłady konkretnych rozwiązań w tej sprawie.	– spełnia wymagania dopełniające, a ponadto rozwija własne zainteresowania dotyczące edukacji obywatelskiej i potrafi je zaprezentować.

	samorządu szkolnego.				
Na rzecz szkolnej społeczności.	- rozpoznaje potrzeby i problemy społeczności szkolnej, - proponuje rozwiązania dotyczące tych potrzeb i problemów, - podejmuje konkretne działania w tej sprawie.				
Uczyć się w szkole i poza szkołą.	• tylko częściowo spełnia wymagania konieczne lub osiąga to przy znacznej pomocy nauczyciela: - posługując się diagramem (podr. str. 56), omawia podstawy funkcjonowania polskiej oświaty	- omawia podstawy funkcjonowania polskiej oświaty	- posługując się diagramem (podr. str. 57), wskazuje możliwe ścieżki edukacji absolwentów szkoły branżowej I stopnia, - omawia przykładowe formy edukacji pozaszkolnej.	- wyjaśnia znaczenie obowiązku nauki, - wykazuje, jakie korzyści może dać edukacja szkolna i pozaszkolna.	- spełnia wymagania dopełniające, a ponadto rozwija własne zainteresowania dotyczące edukacji obywatelskiej i potrafi je zaprezentować.
Szkoła mediacji.	• tylko częściowo spełnia wymagania konieczne lub osiąga to przy znacznej pomocy nauczyciela: - podaje przykłady konfliktów szkolnych, - posługuje się diagramem (podr. str. 63) omawia zasady prowadzenia mediacji szkolnej.	- podaje przykłady konfliktów szkolnych, - omawia zasady prowadzenia mediacji szkolnej.	- wyjaśnia, kto może zostać mediatorem rówieśniczym, - identyfikuje konflikty, które nie podlegają mediacji, - posługując się tabelą (podr. str. 63), omawia sposoby budowania empatii.	- wyjaśnia, jakie zalety ma mediacja przy rozwiązywaniu konfliktów rówieśniczych, - posługując się diagramem (podr. str. 64), omawia etapy sesji mediacyjnej.	- spełnia wymagania dopełniające, a ponadto rozwija własne zainteresowania dotyczące edukacji obywatelskiej i potrafi je zaprezentować.
Czym jest samorząd terytorialny?	• tylko częściowo spełnia wymagania konieczne lub osiąga to przy znacznej pomocy nauczyciela: - wymienia szczeble samorządu terytorialnego, - podaje przykłady zadań, które realizuje samorząd terytorialny.	- wymienia szczeble samorządu terytorialnego, - podaje przykłady zadań, które realizuje samorząd terytorialny.	- posługując się diagramem (podr. str. 66), identyfikuje organy trzech szczebli samorządu terytorialnego, - odwołując się do wybranych przykładów, porównuje zadania i kompetencje samorządu gminnego i powiatowego.	- wskazuje sposoby wpływania przez obywateli na decyzje samorządu terytorialnego - posługując się m.in. wykresem kołowym (podręcznik, s. 69), rozróżnia dwa rodzaje referendum lokalnego – odwoławcze i tematyczne, - podaje przykłady zadań, które realizuje samorząd na szczeblu	- spełnia wymagania dopełniające, a ponadto rozwija własne zainteresowania dotyczące edukacji obywatelskiej i potrafi je zaprezentować.

				wojewódzkim.	
Działając dla innych.	• tylko częściowo spełnia wymagania konieczne lub osiąga to przy znacznej pomocy nauczyciela: - wyjaśnia na czym polega wolontariat, - identyfikuje budżet obywatelski jako formę aktywności członków wspólnoty lokalnej, - wyjaśnia czym jest sołectwo.	- wyjaśnia na czym polega wolontariat, - identyfikuje budżet obywatelski jako formę aktywności członków wspólnoty lokalnej, - wyjaśnia czym jest sołectwo.	- wyodrębnia etapy realizacji budżetu obywatelskiego, - identyfikuje fundusz sołeczki jako formę aktywności członków wspólnoty lokalnej.	- odwołując się do wybranych przykładów, charakteryzuje znaczenie inicjatywy lokalnej, - wykorzystuje wybraną formę aktywności obywatelskiej w sprawie ważnej dla siebie lub dla lokalnej społeczności.	– spełnia wymagania dopełniające, a ponadto rozwija własne zainteresowania dotyczące edukacji obywatelskiej i potrafi je zaprezentować.
Kiedyś będziesz w urzędzie.	– potrafi załatwić przykładowe zwłaszcza ważne dla młodych obywateli, sprawy w urzędzie, - wypełnia wybrany formularz lub wniosek.				
Jestem stąd, czyli najbliższe otoczenie.	- identyfikuje dziedzictwo budujące lokalną tożsamość, - wyszukuje i poznaje sylwetki żyjących współcześnie lub historycznych patriotów lokalnych, - formułuje opinię na ich temat i poddaje ją dyskusji.				
Dostęp do informacji publicznej.	• tylko częściowo spełnia wymagania konieczne lub osiąga to przy znacznej pomocy nauczyciela: - podaje przykłady informacji publicznej, - wyjaśnia, czym jest Biuletyn Informacji Publicznej, - wskazuje główne ścieżki dotarcia do informacji publicznej.	- podaje przykłady informacji publicznej, - wyjaśnia, czym jest Biuletyn Informacji Publicznej, - wskazuje główne ścieżki dotarcia do informacji publicznej.	- identyfikuje podstawy prawne regulujące dostęp do informacji publicznej, - posługując się diagramem (podr. str. 85), wskazuje główne ścieżki dotarcia do informacji publicznej, - podaje przykłady informacji, których nie można żądać od instytucji publicznych.	- analizuje art. 61 Konstytucji RP oraz art. 23 Ustawy o dostępie do informacji publicznej, - omawia zasady pisania wniosku o dostęp do informacji publicznej, - wykazuje, że dostęp do informacji publicznej jest formą kontroli obywatelskiej.	– spełnia wymagania dopełniające, a ponadto rozwija własne zainteresowania dotyczące edukacji obywatelskiej i potrafi je zaprezentować.
Jak pracuje samorządowa rada?	- wyszukuje aktualne informacje o pracach rady gminy lub miasta, - samodzielnie lub w zespole wybiera i śledzi interesujące go zagadnienie, - przedstawia efekty swojej pracy.				
Lokalna społeczność	- samodzielnie lub w zespole poznaje oraz prezentuje lokalnie działające organizacje pozarządowe, - analizuje formy ich wspierania, w tym – w miarę możliwości – wolontariat,				

obywatelska.	- angażuje się w działalność organizacji.				
Młodzi w lokalnej wspólnocie.	- opisuje wybrane potrzeby społeczności lokalnej dotyczące młodych ludzi, - wskazuje proponowane rozwiązania, - w miarę możliwości sygnalizuje je przedstawicielom władz lokalnych.				
Polska na drodze zmian ustrojowych.	• tylko częściowo spełnia wymagania konieczne lub osiąga to przy znacznej pomocy nauczyciela: - posługuje się diagramem (podr. str. 98), identyfikuje główne cechy ustroju demokratycznego, - wymienia przykładowe wydarzenia świadczące o tym, że Polska w latach 1945 – 1989 nie była państwem demokratycznym.	- identyfikuje główne cechy ustroju demokratycznego, - wymienia przykładowe wydarzenia świadczące o tym, że Polska w latach 1945 – 1989 nie była państwem demokratycznym.	- wymienia główne cechy systemu totalitarnego i autorytarnego, - identyfikuje przejawy systemu autorytarnego w Polsce w latach 1945–1989, - wykazuje, że Polska w latach 1945–1989 nie była państwem demokratycznym.	- porównuje system totalitarny i autorytarny, - charakteryzuje ogólny mechanizm przemian ustrojowych w Polsce w latach 1945–1989.	– spełnia wymagania dopełniające, a ponadto rozwija własne zainteresowania dotyczące edukacji obywatelskiej i potrafi je zaprezentować.
Nielatwe polskie przemiany.	• tylko częściowo spełnia wymagania konieczne lub osiąga to przy znacznej pomocy nauczyciela: - podaje przykłady zmian dokonanych w Polsce w 1989 r., - rozróżnia przemiany polityczne od gospodarczych i społecznych, które zaszły w Polsce po 1989 r.	- podaje przykłady zmian dokonanych w Polsce w 1989 r., - rozróżnia przemiany polityczne od gospodarczych i społecznych, które zaszły w Polsce po 1989 r.	- wskazuje głównie etapy demokratyzacji Polski po 1989 roku, - ocenia wybrane przejawy polskiej transformacji, wskazując pozytywne i negatywne zjawiska.	- posługując się m.in. wykresami słupkowymi (podr. str. 107, 108, 109), wskazuje zależności między przemianami politycznymi, gospodarczymi i społecznymi w Polsce po 1989 roku, - omawia konsekwencje polskiej transformacji, wykorzystując doświadczenia świadków historii	– spełnia wymagania dopełniające, a ponadto rozwija własne zainteresowania dotyczące edukacji obywatelskiej i potrafi je zaprezentować.
Podstawy ustrojowe Polski.	• tylko częściowo spełnia wymagania konieczne lub osiąga to przy znacznej pomocy	- identyfikuje Konstytucję RP, jako naczelne źródło prawa w naszym państwie,	- wymienia podstawowe zasady demokratycznego państwa prawa,	- analizuje fragment preambuły oraz art. 13 Konstytucji RP, - posługując się m.in.	– spełnia wymagania dopełniające, a ponadto rozwija własne zainteresowania dotyczące edukacji obywatelskiej i potrafi je zaprezentować.

	nauczyciela: - identyfikuje Konstytucję RP, jako naczelne źródło prawa w naszym państwie, - posługując się m. in. Diagramem dotyczącym trójpodziału władzy (podr. str. 101), wymienia przykłady demokratycznych zasad ustroju RP.	- wymienia przykłady demokratycznych zasad ustroju RP.	- omawia niektóre z tych zasad posługując się diagramem (podręcznik, s. 113), określa rolę Konstytucji RP w hierarchii źródeł prawa.	diagramem (podr. str. 113), wyjaśnia wpływ zasad ustrojowych w Rzeczypospolitej Polskiej na życie codzienne jej obywateli	
Wybory niezbędnym warunkiem demokracji.	• tylko częściowo spełnia wymagania konieczne lub osiąga to przy znacznej pomocy nauczyciela: - rozróżnia bierne i czynne prawo wyborcze, - posługuje się diagramem (podr. str. 16), wyodrębnia etapy procesu wyborczego.	- rozróżnia bierne i czynne prawo wyborcze, - wyodrębnia etapy procesu wyborczego.	- posługując się diagramem i tabelą (podr. str. 114), określa warunki korzystania z biernego i czynnego prawa wyborczego, - wyjaśnia, jakie znaczenie mają wybory w systemie demokratycznym.	- posługując się tabelą (podr. str. 117), porównuje proporcjonalny i większościowy system wyborczy - argumentuje na rzecz świadomego udziału w głosowaniu.	– spełnia wymagania dopełniające, a ponadto rozwija własne zainteresowania dotyczące edukacji obywatelskiej i potrafi je zaprezentować.
W kręgu prawa cywilnego i rodzinnego.	• tylko częściowo spełnia wymagania konieczne lub osiąga to przy znacznej pomocy nauczyciela: - posługując się diagramem (podr. str. 119), omawia zasady stosunku prawnego, - określa różnicę między zdolnością prawną a zdolnością do czynności prawnych, - wyjaśnia, na czym	- omawia zasady stosunku prawnego, - określa różnicę między zdolnością prawną a zdolnością do czynności prawnych, - wyjaśnia, na czym polega władza rodzicielska.	- posługując się m.in. diagramem (podr. str. 120), omawia zasady zobowiązań w prawie cywilnym, - posługując się diagramem (podr. str. 121), rozróżnia pokrewieństwo i powinowactwo, - posługując się wybranymi przykładami i odwołując się do przepisów prawnych,	- posługując się m.in. diagramem (podr. str. 120), wyjaśnia różnicę między dziedziczeniem testamentowym a dziedziczeniem ustawowym, - omawia zasady, warunki i skutki zawarcia małżeństwa.	– spełnia wymagania dopełniające, a ponadto rozwija własne zainteresowania dotyczące edukacji obywatelskiej i potrafi je zaprezentować.

	polega władza rodzicielska.		omawia relacje między rodzicami a dziećmi.		
Nasze prawa i wolności.	• tylko częściowo spełnia wymagania konieczne lub osiąga to przy znacznej pomocy nauczyciela: - posługując się diagramem (podr. str. 124), określa cechy praw człowieka i obywatela, - podaje przykład łamania praw człowieka i obywatela.	- określa cechy praw człowieka i obywatela, - podaje przykład łamania praw człowieka i obywatela.	- posługując się tabelą (podr. str. 125), rozróżnia trzy sfery osobiste, polityczne oraz ekonomiczne, socjalne i kulturalne praw człowieka i obywatela w Polsce, - odwołując się do wybranego przykładu, omawia łamanie praw człowieka i obywatela.	- analizuje fragment Powszechnej deklaracji praw człowieka oraz art. 30 Konstytucji RP, - identyfikuje różne przykłady łamania praw człowieka i obywatela, - podejmuje dyskusję na temat łamania praw człowieka i obywatela.	– spełnia wymagania dopełniające, a ponadto rozwija własne zainteresowania dotyczące edukacji obywatelskiej i potrafi je zaprezentować.
Jak chronić nasze prawa?	• tylko częściowo spełnia wymagania konieczne lub osiąga to przy znacznej pomocy nauczyciela: - rozróżnia sądowe i niesądowe organy w Polsce chroniące prawa człowieka i obywatela, - posługując się omawia rolę i kompetencje Rzecznika Praw Obywatelskich.	- rozróżnia sądowe i niesądowe organy w Polsce chroniące prawa człowieka i obywatela, - posługując się omawia rolę i kompetencje Rzecznika Praw Obywatelskich.	- identyfikuje różne organy władzy publicznej stojące na straży praw człowieka i obywatela, - wyjaśnia, czym zajmuje się Europejski Trybunał Praw Człowieka.	- podaje przykłady organizacji organizacji pozarządowych stojących na straży praw człowieka i obywatela, - posługując się m.in. diagramem (podr. str. 130), omawia procedury zgłaszania skargi do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.	– spełnia wymagania dopełniające, a ponadto rozwija własne zainteresowania dotyczące edukacji obywatelskiej i potrafi je zaprezentować.
Pracować, ale w jakiej formie?	• tylko częściowo spełnia wymagania konieczne lub osiąga to przy znacznej pomocy nauczyciela: - posługując się tabelą (podr. str. 133), identyfikuje prawa i obowiązki pracowników i	- identyfikuje prawa i obowiązki pracowników i pracodawców wynikające z umowy o pracę, - wymienia warunki które powinna spełniać osoba młodociana zatrudniona na	- posługując się diagramem (podr. str. 130), identyfikuje rodzaje umów o pracę, - posługując się tabelami (podr. str. 134), porównuje prawa i obowiązki pracowników oraz pracodawców	- rozróżnia praktyki, staż i wolontariat jako formy nabywania umiejętności zawodowych, - wyjaśnia, na czym polega obustronna ochrona praw w relacjach pracodawca-pracownik.	– spełnia wymagania dopełniające, a ponadto rozwija własne zainteresowania dotyczące edukacji obywatelskiej i potrafi je zaprezentować.

	pracodawców wynikające z umowy o pracę, - wymienia warunki które powinna spełniać osoba młodociana zatrudniona na podstawie umowy w celu przygotowania zawodowego.	podstawie umowy w celu przygotowania zawodowego.	wynikające z umowy o dzieło i z umowy zlecenie, - wyjaśnia, czym zajmuje się Państwowa Inspekcja Pracy.		
Zagrożenia i obrona demokracji.	• tylko częściowo spełnia wymagania konieczne lub osiąga to przy znacznej pomocy nauczyciela: - posługując się diagramem (podr. str. 137), wyjaśnia na czym polega zjawisko klientyzmu, - identyfikuje korupcję i nepotyzm jako zagrożenie demokracji.	wyjaśnia na czym polega zjawisko klientyzmu, - identyfikuje korupcję i nepotyzm jako zagrożenie demokracji.	- wyjaśnia, dlaczego populizm może zagrażać demokracji, - podaje przykłady inicjatyw, które przeciwdziałają zagrożeniom demokracji, - formułuje własną opinię w tej sprawie.	- odwołując się do wybranych przykładów, wskazuje, w jaki sposób media mogą zagrażać demokracji, - poddaje dyskusji swoją opinię dotyczącą obrony demokracji.	– spełnia wymagania dopełniające, a ponadto rozwija własne zainteresowania dotyczące edukacji obywatelskiej i potrafi je zaprezentować.
Wobec funkcjonariuszy oraz instytucji publicznych.	– tylko częściowo spełnia wymagania konieczne lub osiąga to przy znacznej pomocy nauczyciela;		- posługując się diagramami (podr. str. 142 i 143), wskazuje własne prawa i obowiązki w relacjach z policją, - wyjaśnia, czego dotyczy art. 45 Konstytucji RP, - posługując się diagramem (podr. str. 145), identyfikuje rodzaje sądowych postępowań cywilnych.	- posługując się m.in. wzorem zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa (podr. str. 142 i 143) określa główne obowiązki świadka, pokrzywdzonego oraz podejrzanego w relacji z prokuratorem, - posługując się wzorem pozwu (podr. str. 146), podaje przykłady spraw, których można dochodzić przed sądem cywilnym.	– spełnia wymagania dopełniające, a ponadto rozwija własne zainteresowania dotyczące edukacji obywatelskiej i potrafi je zaprezentować.

W kręgu prawa karnego.	• tylko częściowo spełnia wymagania konieczne lub osiąga to przy znacznej pomocy nauczyciela: - posługując się diagramem (podr. str.147), rozróżnia kategorie czynów, które są zagrożone karą, - identyfikuje przykładowe sytuacje, które zwalniają z odpowiedzialności karnej.	- rozróżnia kategorie czynów, które są zagrożone karą, - identyfikuje przykładowe sytuacje, które zwalniają z odpowiedzialności karnej.	- posługując się tabelą (podr. str. 147), rozróżnia oraz podaje przykłady kar i środków karnych, - porównuje zasady odpowiedzialności karnej zawarte w Kodeksie wykroczeń oraz w Kodeksie karnym, - posługując się m.in. diagramem (podr. str. 149), identyfikuje uczestników procesu karnego.	- rozróżnia przestępstwa ścigane z urzędu oraz ścigane na wniosek, - posługując się m.in. diagramem (podr. str. 149), omawia zasady i następstwa procesu karnego.	– spełnia wymagania dopełniające, a ponadto rozwija własne zainteresowania dotyczące edukacji obywatelskiej i potrafi je zaprezentować.
Ochrona dóbr osobistych.	• tylko częściowo spełnia wymagania konieczne lub osiąga to przy znacznej pomocy nauczyciela: - posługując się diagramem (podr. str.151), identyfikuje dobra osobiste jednostki, - - posługując się diagramem (podr. str.151), podaje przykłady danych zwykłych i danych wrażliwych, - wyjaśnia, czego dotyczy RODO.	- identyfikuje dobra osobiste jednostki, - podaje przykłady danych zwykłych i danych wrażliwych, - wyjaśnia, czego dotyczy RODO.	- posługując się tabelą (podr. str. 152), omawia sytuacje, w których prawo dopuszcza przetwarzanie danych wrażliwych, - podaje przykłady zachowań, które sprzyjają ochronie danych osobowych, - wyjaśnia, czym zajmuje się UODO.	- omawia formy naruszania dóbr osobistych, szczególnie w Internecie, - wskazuje różne możliwości działań w razie zagrożenia lub naruszenia danych osobowych.	– spełnia wymagania dopełniające, a ponadto rozwija własne zainteresowania dotyczące edukacji obywatelskiej i potrafi je zaprezentować.